

Riktlinje för hundrastgårdar

Dokumentnamn		Kategori	Publicerad
Riktlinje hundrastning		Riktlinje	Lulea.se
Ärendnr	Beslutad av	Beslutsdatum	Giltighetstid
2023/714	Stadsbyggnadsnämnd	2023-06-22	TV
Dokumentägare		Gäller för	
Infrastruktur- och serviceförvaltningen		Luleå kommun	

Innehållsförteckning

Sammanfattning - hundrastning i Luleå	2
Riktlinjer för hundrastning i Luleå kommun	4
Allmänt	4
Syfte.....	4
Förutsättningar.....	4
Lagar och regler.....	5
Regelverk.....	5
Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter (SFS 2022:186).....	5
Djurskyddslagen kapitel 2	6
Miljöbalken § 36.....	6
Jordabalken kapitel 12.....	6
Plan – och bygglagen allmän plats och möjlighet att införa hundrastgård	6
Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Luleå.....	7
Placering, utformning av hundrastgårdar.....	7
Vad bör en hundrastgård innehålla:	8
Förslag tänkbara platser för hundrastning i Luleå.....	9

Sammanfattning - hundrastning i Luleå

Att integrera hundar i stadsplaneringen är en fråga för alla kommuner i landet och det är vanligt förekommande att kommuner framför allt i mellan och södra Sverige har valt utifrån policy eller riktlinjer att anordna hundrastgårdar. Dessa har anlagts vid allmän plats eller vid kvartersmark där ansvar förvaltning/drift sker antingen via kommunal förvaltning, bolagsförvaltning, allmän nytta eller i föreningsregi.

I dag finns ungefär 9 400 hundar i Luleå kommun vilket innebär att det är en stor andel av Luleborna som tillhör ett hushåll som äger en hund och gör frågan om var platser för hundrastning kan ske. I en jämförelse har Norrlandskommunerna fler hundar per invånare än andra kommuner i Sverige men färre hundrastgårdar. Skillnaden att Norrlandskommuner generellt inte infört hundrastgårdar i någon större omfattning kan kopplas till att det finns bra tillgång/närhet till natur samt att det inhägnade områdets funktion under vinterhalvåret upphör pga. snödjup i förhållande till stängselhöjd. Införande av hundrastgårdar används generellt av kommunerna som del av hundars integration i den urbana strukturen.

I dagsläget finns det inga inhägnade områden eller hänvisade områden för hundrastning vid allmän plats i Luleå kommun. Det har tidigare funnits ca fyra men under 1990 talet togs de bort då risker för smitta och eftersatt underhåll bidrog till minskad användning samt att vinterklimatet med snö och is drog ned besöksfrekvens och försvårade möjlighet att upprätthålla funktion. Det som slutligen ledde till avveckling av hundrastgårdarna var att lagen om hundskatt slopades 1996 och i samband med det togs även posten för hundrastning i kommunens driftbudget bort.

För rastning av hundar gäller generellt de krav som Allmänna Lokala Ordningsföreskrifter tagit fasta på. Dvs när, var och hur hundar kan släpas lösa inom stadsplanerat område. Det finns inga. Förutsättningar för rastning av hund nära bostaden i Luleå är olika beroende på var man bor. Vid centrumhalvön är det ont om större naturområden medan det i stadsdelar och villaområden finns större ytor där hundar kan rastas mer fritt.

Under flera års tid har medborgarförslag och önskemål från allmänheten inkommit till Luleå kommun som visar att efterfrågan på hundrastgårdar är stort. Avslag har skett med hänvisning till driftkostnad, klimataspekter, Plan- och bygglagen (PBL) samt brist på ytor i de centralt tätbebyggda delarna av kommunen. Det kan vara svårt att kombinera krav på allmänna funktioner i kombination med hundrastning. Det är svårare att inhägna områden för specifikt ändamål vid allmän plats enligt PBL än vid kvartersmark. Kommunen har därför i sin återkoppling hänvisat till att i stället försöka påverka sin fastighetsägare eller förening att anordna inhägnad rastgård för hund vid kvartersmark.

Det finns två typer av hundrastplatser i Sverige som kan planeras in vid allmän plats:

- Hundrastgård med god tillgänglighet och öppningsbara grindar, tydligt skyltat, inhägnat rastområde, med gräs- och/eller grusunderlag där hundar kan släppas lösa
- Hundrastområde ett rastområde för hundar som inte är inhägnat där hundar släppas lösa vid vissa tider, under förutsättning att de är under uppsikt och att de kommer när de kallas på.

Riktlinjer för hundrastning vid allmän plats i Luleå kommun ska tydliggöra vilka krav och förutsättningar som ska vägas samman inför anläggande av hundrastgård och/eller reglerat område för hundrastning. Det är viktigt att beakta kommunens grönstruktur utifrån en helhet så att det erbjuds sammanhängande och kvalitativt gröna stråk som förbinder centrums parker och allmänna platser där ekosystemtjänster vägs in. Sociala värden som aktiviteter och mötesplatser behöver ses i ett sammanhang tillsammans med kulturella, estetiska och ekologiska värden så att rörelsestråk och dedikerade områden i sin helhet ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt. Detta sammantaget ställer särskilda krav på kommunens grönytor kopplat till utformning, gestaltning, funktion och drift.

Riktlinjer för hundrastning i Luleå kommun

Allmänt

Riktlinjerna för hundrastning i Luleå ska ligga till grund för ansökan om placering, utformning av anläggning samt ansvar för drift och underhåll etc. I samband med ansökan ska även förslag redovisas på hur en hundrastgård och/eller område för hundrastning kan utformas och anläggas vid kommunal mark. Bland annat behöver förutsättningar rent juridiskt i koppling till bland annat Plan och bygglagen (PBL) förtydligas där faktorer som påverkan, utformning och funktion i förhållande till förslag på platser för hundrastning vägs in. Utöver att ansökan om nyttjande av kommunal mark under längre tid finns det möjlighet för föreningar och andra intresseorganisationer att arrendera kommunal mark eller att på kvarters/ fastighetsmark för uppförande av hundrastgårdar samt att det finns möjlighet att ansöka om upplåtelse av allmän plats för olika arrangemang under tidsbegränsad period. För att kunna avgöra vad som är lämpligt och rimligt utifrån när det gäller utformning, avgränsning och hänvisning till områden för hundrastning kan intressen och avvägande göras med utifrån riktlinjerna tillsammans med kommunens grönplan samt regler och lagar som grund.

Syfte

Riktlinjernas syfte är att ange möjliga platser för hundrastplatser, områden för hundrastning samt behov och prioritering av hundrastgårdar, dess placering, utformning och möjliga driftformer. Riktlinjerna ska utgöra underlag för dialog, samråd och beslut kopplat till Översiktsplan och Vision 2040 när önskemål om hundrastplatser (rastgård) inkommer.

Förutsättningar

Hundägaren eller den som har hand om hunden har "ett strikt ansvar" och är alltid skadeståndsskyldig, oavsett hur olyckan gick till. Då det gäller rastning av hundar generellt hänvisar Luleå kommun till Allmänna Lokala Ordningsföreskrifter (ALO) som tar fasta på de lagkrav och lokala krav som ställs på djur- och hundhållning i Luleå kommun. Dvs när, var och hur hundar kan släpas lösa inom stadsplanerat område.

Inventering av och redovisning av tänkbara platser för hundrastgårdar och områden för hundrastning sker genom fältstudier och analys via ArcGis, kommunens grönplan etcetera. Beslut om införande av område för hundrastning och/eller anläggande av hundrastplats/gård vid kommunal mark allmän plats (tas av Luleå kommun).

För Luleå kommuns centrum med omkringliggande stadsdelar och sammanhållande byar och samhälle finns förslag på platser där hundrastning kan anordnas (se kartbilaga 1–3). Förslag på andra platser vid allmän plats kan även skickas som Luleåförslag på Luleå kommuns hemsida www.lulea.se. Redovisning när och var områden för hundrastning införs ska ske fortlöpande via open source (öppna data) vid kommunkartan.

Inför att platsen upplåts eller planeras anläggas ska det finnas en gemensam och organiserad uppslutning från medborgare/förening. Förslag ska sedan samrådats med allmänhet gällande förslag på plats och utformning av hundrastplatsen.

Ansökan ska ange.

- antalet hundägare som står bakom förslaget och förening/organisation som kan ansvara för skötsel och städning
- platsförslag ska anges (utifrån kommunkarta och rekommenderade områden) motivering för behovet och val av plats samt omfattning
- i det fall förening anges som förvaltningsansvarig ska kontaktuppgifter till ordförande/juridisk person som kan teckna avtal redovisas.
- typ av anläggning och storlek samt att förslag på utformning ska utgå från rekommendationer i förstudierapporten (se förstudiens förslag under rubrik 3.1.1 Vad bör en hundrastgård innehålla)
- Inför fortsatt planering och genomförande krävs att ansvar, budget, avtal och lov är beviljade.

I Jordbruksverkets Djurskyddsbestämmelser Hund står det att "hundar ska få sitt behov av social kontakt tillgodosett. Social kontakt kan ges med andra hundar, katter eller människor" (Jordbruksverket 2011). Hundrastgårdar ger även hundägarna möjlighet att träffa andra hundägare. Andra lagar, förordningar och bestämmelser beskrivs nedan.

Lagar och regler

Regelverk

Det finns en del regelverk kring hundar i Sverige som man behöver förhålla sig till. Vi har den svenska allemansrätten, men denna är ingen lag i egentlig mening. Den är dock inskriven i Sveriges grundlag och styrs av andra lagar och reglerar vad vi får och inte får göra i naturen. Enligt allemansrätten följer krav på hänsyn och varsamhet mot natur, djurliv och andra människor. Mellan 1 mars och 20 augusti måste man hålla sin hund under extra stor uppsikt när man är ute i naturen då det kan finnas vilt. Under resten av året ska hundar hållas under uppsikt eller förhindras från att driva eller förfölja vilt.

Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter (SFS 2022:186)

Den nya lagen om tillsyn över hundar och katter trädde i kraft den 1 januari 2008. Lagen föreskriver att hundar och katter ska hållas under sådan tillsyn och skötas på ett sådant sätt som med hänsyn till deras natur och övriga omständigheter behövs för att förebygga att de orsakar skador eller avsevärda olägenheter. Syftet är att skydda de vilda djuren under den mest känsliga tiden när djuren får sina ungar. Lagen syftar på all naturmark, även parker av större storlek eller motsvarande. Enligt naturvårdsverkets regler gäller att en lös hund alltid ska vara under kontroll. Väldresserade hundar kan gå lösa under perioden förutsatt att hundägaren har sådan kontroll över hunden att det motsvarar ett osynligt koppel. I lagstiftningen förekommer aldrig ordet kopplingstvång.

Om någon brister i tillsynen över eller skötseln av en hund får vid omedelbart omhändertagande utföras av polismyndigheten i övrigt av Länsstyrelsen dessa ska meddela de förelägganden och förbud som behövs för att förebygga skada eller avsevärd olägenhet.

Förelägganden och förbud får förenas med vite. Polisen får också besluta att en hund ska omhändertas. Polismyndigheten får meddela förbud att ha hund för en som allvarligt brister eller tidigare har brustit i tillsynen över en hund. Hundförbudet får avse viss tid eller gälla tills vidare. Den som bryter mot ett hundförbud kan dömas för överträdelse till böter eller fängelse i högst ett år. Läs mer om dina skyldigheter som hundägare på polisens webbplats www.polisen.se.

Djurskyddslagen kapitel 2

Andra paragrafen i djurskyddslagen lyder: *"Djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom."* Djurskyddslagen är till för att skydda djuren. Djurskyddslagen tar bland annat upp vad som gäller för förvaring av hund i bur och uppkopplade hundar. Det är länsstyrelsen som har tillsynsansvaret när det gäller djurskydd.

Miljöbalken § 36

Husdjur och andra djur som hålls i fångenskap skall förvaras och skötas så att olägenheter för människors hälsa inte uppkommer. Ha sådan kontroll på hunden och sköt om den så att inte några besvär uppkommer för andra människor. Tänk på andras allergier. Det är miljö- och byggnadsförvaltningen som har tillsynsansvaret enligt miljöbalken.

Jordabalken kapitel 12

När hyresgästen använder lägenheten skall han se till att de som bor i omgivningen inte utsätts för störningar som i sådan grad kan vara skadliga för hälsan eller annars försämra deras bostadsmiljö att de inte skäligen bör tålas (störningar i boendet). Hyresgästen skall vid sin användning av lägenheten också i övrigt iaktta allt som fordras för att bevara sundhet, ordning och gott skick inom fastigheten.

Plan – och bygglagen allmän plats och möjlighet att införa hundrastgård

En allmän plats är ett område som i en detaljplan är avsett för ett gemensamt behov. Kommunen ska i en detaljplan reglera vilka områden som ska vara allmän plats. En allmän plats får inte mer än tillfälligtvis upplåtas för en enskild verksamhet och får till skillnad från kvartersmark inte stängas av för allmänheten. En allmän plats kan till exempel vara en gata, ett torg eller en park. Med allmän plats menas ett område som är avsett för ett gemensamt behov. När kommunen är huvudman för en allmän plats ska användning alltid anges och om huvudmannskapet är enskilt får användningen anges. Exempel på allmänna platser är gata, torg eller park. Om det behövs kan en användningsbestämmelse för allmän plats preciseras. En precisering innebär att enbart det som anges i preciseringen är tillåtet. En preciserad användningsbestämmelse ger alltså mindre utrymme för tolkning än då användningen inte preciseras. Om en anläggning inte stänger ute utan det går att via grindar tillskapa passage kan detta accepteras om särskild bestämmelse saknas, detta kan innebära att en hundrastgård får anläggas vid allmän plats park/natur men måste prövas via mark/bygglov. För att anlägga en hundrastgård bör detaljplanen för aktuell plats studeras.

Användningsbestämmelse hundrastgård används inte längre utan går in under användningen PARK eller NATUR. Det kan således finnas planstöd att anlägga hundrastgård även om det inte är särskilt markerat på plankartan. Det handlar främst om att en anläggning ska vara allmänt tillgänglig dvs att öppningar/grindar ska finnas så att den är allmänt tillgänglig. En hundrastgård kan också anläggas på kvartersmark eller på icke detaljplanelagd mark. Marklov kan behövas för anläggning inom detaljplanelagt område. av hundrastgård om markens höjdläge förändras.

Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Luleå

Luleå kommuns Allmänna lokala ordningsföreskrifter, säger att hundar skall hållas kopplade enligt § 16 hela året. I övrigt skall hundar hållas kopplade på försäljningsplats medan torghandel pågår, på lekplats samt under perioden från och med den 1 maj till och med den 30 september vid park och naturområden, vid torg och lekplats året om. Tikar ska under löptid hållas kopplade inom hela kommunen, dock inte inom inhägnade områden. Av 2 och 3 §§ framgår att regleringen i detta stycke endast omfattar offentliga platser och vissa med offentliga platser jämställda områden. När en hund inte hålls kopplad ska den ha halsband på sig med ägarens namn, adress och telefonnummer.

Trots att de allra flesta hundägare plockar upp efter sina djur så kommer avföring och bajspåsar från hundar fram längs trottoarer, gång och cykelvägar och i parkerna när snön smälter. Detta fenomen ställer årligen till stora besvär för fotgängare och cyklister samt för de som ska sköta våra grönområden. Snöröjningen leder till att bajset riskerar spridas till helt andra platser än där det först lämnades. Detta medför inte bara ett onödigt utsläpp av kväve och fosfor, bakterierna det kan också förorena vattnet. I Luleå kommun finns det ca 700 skräpkorgar där hundbajspåsar kan lämnas.

Vid kommunens hemsida <https://www.lulea.se/boende--miljo/miljo-djur-och-halsa/husdjur/hund-i-lulea-kommun.html> finns mer information om vad som gäller idag vid hundrastning.

Placering, utformning av hundrastgårdar

Invånare som bor i närheten och besökare kan störas av aktiviteten i hundrastgården. Därför är det viktigt att tänka på placeringen av en hundrastgård så att den inte orsakar störningar för andra. Hundrastgården bör inte vara placerad för nära en större väg då det kan medföra risker om en hund skulle rymma. Belysning i rastgården möjliggör användning även på kvällar och under vinterhalvåret. Rastgården kan med om den inte utgör störning vara placerad nära ett rekreationsområde för att vara lättillgänglig i samband med annat utövande, vilket maximerar användningen. Det är fördel om det går att anlägga en hundrastgård i befintlig naturmark med befintliga träd/ buskar.

Det finns inga regelkrav på utformning av hundrastgårdar. Däremot finns det flera rekommendationer på hur rastgårdarna bör se ut. Dels bör staketet runt hundrastgården vara tätslutande så att små hundar inte kan krypa under. Det bör enligt Länsstyrelsen också vara minst 120 cm högt, dock gärna högre för att minska risken att större hundar hoppar över. Staketet kan behöva vara avskärmande mot eventuella gång- och cykelvägar för att förbipasserande inte ska bli stressade av lösspringande hundar på insidan. Det måste finnas grindar i staketet, gärna

självstängande för att undvika att dessa lämnas öppna. För att kunna sköta hundrastgården ska det vara en väg in som är minst 2,5 m bred och det ska vara dubbelgrindar så fordon kan ta sig in. Vinteraspekten bör vägas in i utformning och ställningstagande om hundrastgården ska användas på vintern eller stängas av.

I hundrastgården bör det finnas möjlighet till både aktivitet och lugn. Rastgården bör utformas så den är tillgänglig för alla hundägare. Detta genom att framför allt tänka på tillgängligheten vid utformningen av öppningsbara grindar och markbeläggningen vid entréerna.

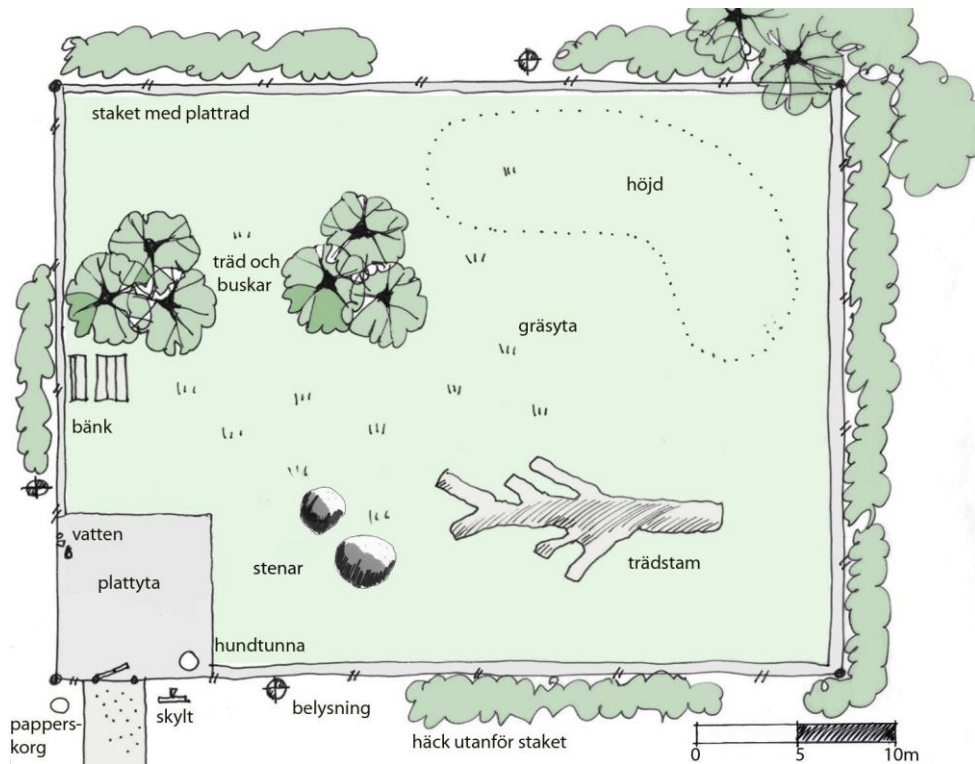
Latrinållare och hundpåsar behövs för att hålla rastgården ren. Skyltar bör sättas upp som upplyser om att detta är en hundrastgård och vilka regler som gäller därinne. Rastgården bör vara tillräckligt stor för att hundar ska kunna leka oberoende av varandra inom rastgården.

Länsstyrelsen ger rekommendationen att rastgården ska vara minst 400 kvm, dock gärna större. I de flesta kommuner är det mellan 1000 och 2000 kvm. En öppen yta bör finnas i hundrastgården för att kunna ha överblick över området. Ibland görs separata rastgårdar för stora respektive små hundar. Detta minskar risken att de små hundarna skall trakasseras av de större hundarna vilket skapar trygghet för både hund och hundägare.

Underlaget i rastgården får med fördel vara av varierande slag (ex. gräs och grus), gärna kuperat och med träd och växtlighet för att ge rumslighet, skugga, variation och stimulans för hundarna. Sittplatser för hundägarna och väderskydd är också att föredra. Rastgården får gärna vara utrustade med lek- och träningsutrustning som till exempel agilitybana. Gräs är att föredra på ytor med mindre slitage, det är ett bra underlag för hundarna.

Vad bör en hundrastgård innehålla:

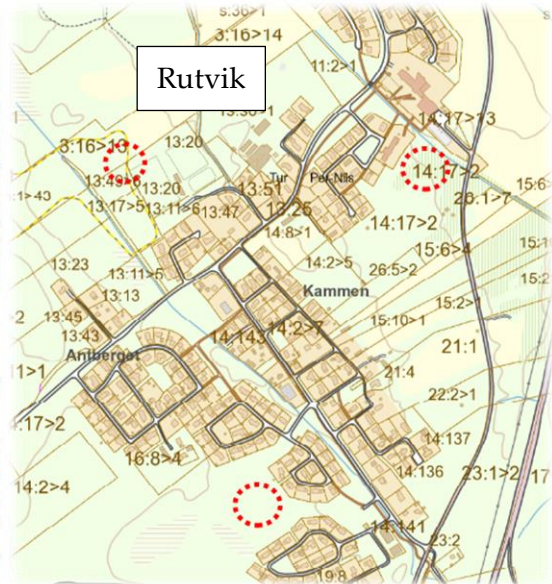
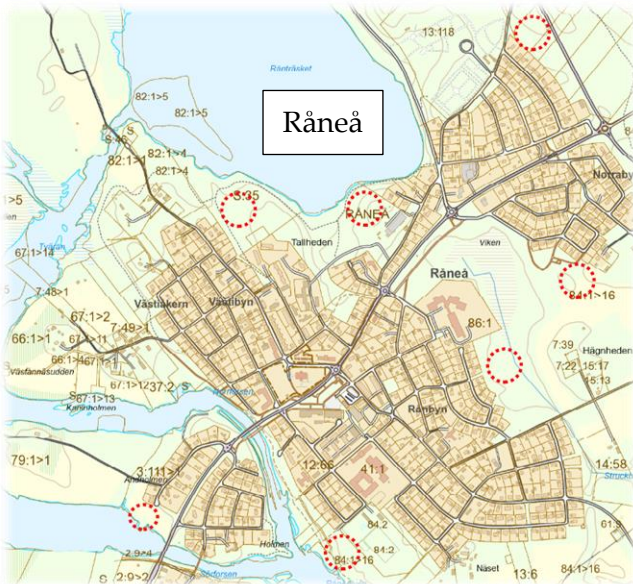
- En utgångspunkt är att alltid ta tillvara platsens förutsättningar
- Olika höjdnivåer är ett bra hjälpmedel för hundarnas umgänge med varandra
- Öppen yta omfattande 1 000–2 000 kvm.
- Uppdelad rastgård en mindre del om ca 500 kvm samt en större på 800 – 1 500 kvm.
- Skugga från träd eller tak är bra
- Varierat växtmaterial, buskar och träd där hundarna kan hitta gömställen
- Materialval/ytskikt kombination gräs/bark/grus. Gräs är önskvärt som markmaterial även om det slits. Barkbeläggning är ett alternativ men det kan försvåra renhållningen då det är svårt att hitta hundarnas lämningar
- Utrustning, t ex trädstammar, stenar och stockar
- Höjd på staket bör vara minst 1,20 meter (ju högre desto bättre). En rad betongplattor under staket för att underlätta drift
- Enhetliga skyltar med information som kopplar kommunens hemsida
- Sittplatser/bänkbord (innanför och utanför hundrastgården)
- Belysning och papperskorgar
- Tillgång till vatten från kran, ingen behållare. Plattor på marken under kran och brunn
- Slussgrindar bör ha en minimibredd på 2,20 meter (moderna grindar av standardmått är 1+2 meter breda). Betongplattor vid entréer.

Exempel på utformning av hundrastgård. Med material från naturen kan man på ett enkelt och billigt sätt berika hundrastområden. Vid fällning av träd kan stockar tas tillvara och placeras ut i hundrastområden (Malmö stad).

Förslag tänkbara platser för hundrastning i Luleå

I kartbilden nedan markeras förslag på områden och platser som inom kommunen skulle kunna upplåtas till rastning av hundar. Vid större naturnära områden kan hundar utifrån gällande lagar och regler släppas lösa, vissa platser kan utformas som inhägnat och iordningsställt område med öppningsbara grindar. Förslag till nya platser och deras användning, drift och underhåll samt utformning kan tas fram genom samråd och nära dialog med utgångspunkt från kommunens riktlinjer. Platserna ska märkas med skyltar så det blir tydligt för hundägare och allmänheten att det här finns lösa hundar. Detta gör att människor som inte vill träffa på lössläppta hundar vet vilka områden de kan undvika. Det ska även ge möjligheter för hundföreningar att bedriva verksamhet och kurser vid förslagna platser.

Kartbilaga 1-3 Förslag på tänkbara områden för hundrastning.